

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Misiuni religioase la Bontești.

Potrivit orânduirii P. Sf.-ului nostru Stăpân, *Gri-gorie* și în înțelegere cu P. C. Sa părintele protopop *C. Lazar*, al Gurahonțului am stabilit zilele de misiuni în Bontești, pe 21—23 Noembrie a. c.

La praznicul Intrării în biserică am slujit sf. liturghie în Gurahonț, asistat de pâr. protopop și de preotul locului *N. Bulz*. Și am predicat despre însemnătatea praznicului.

D. a. însoțit de pâr. protopop, de misionari și duhovnicul protopopesc, am plecat la Bontești. Vremea ploioasă și norul de toamnă ne-a făcut să renunțăm la procesiune dela casa preotului. Părintele *Roman Popa* ne-a așteptat în ușa bisericii. Și, intrați în biserică, a bineventat grupul misionarilor. Iar subsemnatul, conducător al misiunilor, am ținut îndată cuvântarea de introducere a misiunilor.

Conform programului a urmat *Vecernia* zilei, slujind conducătorul misiunilor, pâr. protopop și misionarul protopopesc *Alex. Florea* din Iosași, care a și predicat despre păcat și pocăință. Conducătorul misiunilor a citit molitva pentru femei și fete, însoțindu-o cu alocuțiile de îndemn la mărturisire. Apoi a început mărturisirea însași; pâr. protopop luând locul unuia din duhovnici, a pâr. *V. Cristea*, bolnav, iar al doilea duhovnic, pâr. *Max. Miclean* din Secaș, spovedind în tinda femeilor, având biserică intrare prin față și prin nala bărbaților.

Seara târziu, s'a slujit *Mezonoptica* de către conducătorul misiunilor și preoții misionari *A. Florea* și *N. Bulz* din Honțșor. Conducătorul a ținut alocuția despre moarte și judecată.

Remarc puternica impresie a slujbei mistice, învăluită în întunecul nopții. Și neașteptata mulțime de credincioși, cari au venit la biserică, cu toată vremea rea.

A doua zi dimineața, *Utrenie* cu ceasul I. și predica conducătorului, despre mântuirea sufletului. La slujbă a fost ajutat de părinții *Emil Temșa*

din Holt și *Ioan Hereș* din Mădrigești, veniți încă din orezi să asiste la misiuni, împreună cu pâr. *Anastase Roman* din Mustești. A urmat molitvă însoțită de alocuție pentru mărturisire, tot pentru femei și fete, intrând apoi duhovnicii în scaunul mărturisirii.

La *Vecernie*, slujită de conducător, de pâr. protopop și misionarul *V. Bulz*, a predicat acesta din urmă despre credința ca putere de viață și de mântuire. Conducătorul citind molitva de mărturisire a ținut alocuție către bărbați și feciori, a urmat mărturisirea lor.

La ora 7 seara a început apoi privegheare (*Utrenia Dominecii*) în cursul căreia a predicat conducătorul misiunilor despre viața veșnică, cerul și iadul, potrivit și cuvântul și pentru mulțimea de sectari, veniți la biserică sub vâlul nopții. Oricât de întunec noaptea și vreme potrivnică, biserică s'a umplut de creștini, mai mult decât peste zi, afară doar de Dumineca, când în biserică n'au încăput nici pe jumătate. Misticismul slujbei, sub vâlul nopții splintecat de pâlpăitul tainic al lumânărilor, atrage și mișcă inimile. La ieșire, felinarele dau feeria unor stele călătoare pe pământ, respirându-se pe toate ulițele.

Duminecă la ora 8 Cinstitul Paraclis al Născătoarei de Dumnezeu, slujită de către conducător, de pâr. protopop și pâr. misionar *Bulz*. La sfârșit pâr. protopop *C. Lazar* a cuvântat despre sf. cuminicătură și cuminecarea vrednică. Și s'au citit rugăciunile de pregătire pentru cuminecare.

În această vreme în localul școlii au continuat mărturisirile, de pâr. duhovnic *Miclean*, ajutat de pâr. *Ioan Popovici* din Almaș și pâr. *Nic. Toma* din Cil, sosiți de dimineața, cu mulți credincioși, în procesiune, cu prapori și icoane.

La sf. liturghie a slujit conducătorul misiunilor, asistat de pâr. protopop, de misionarii protopopești și de pâr. *Avr. Giurgiu* din Rădești. La prileasă a predicat conducătorul, despre prezența reală a Domnului în sf. cuminicătură, și a urmat îndată cuminecarea credincioșilor: bărbați 70 și femei 98, în total: 168, mărturisiți fiind cu totul 177, acolo

unde, se spunea, alteori abia veneau la spovedanie până la 10

La sf-ta liturghie s-au făcut pomeniri pentru vili, călători, bolnavi și eroii noștri; iar pentru bolnavi a urmat slujba sf-tel *Taine a maslului*, la care au rămas acolo, aproape toți creștinii. Slugirea a fost îndeplinită de conducător, de protop, de preoții misionari, de duhovnic și pâr. Giurgiu și Toma. Luând îndemn din cuprinsul sf-tel evanghelii, citită la urmă, conducătorul misiunilor, în absența pâr V. Cristea, a arătat temelul dumnezeesc al sf-tel *Taine* și puterea ei de vindecare a boalelor trupesti și sufletești.

După *vecernia* slugită de pâr. protopop și pâr. Popovici și Toma, conducătorul a rostit cuvântul de încheiere a misiunilor, îndemnând pe credincioși să poarte grije de sămânța aruncată, ca să crească, să aducă roade de mântuire. Și a mulțumit împreună ostentitorilor ca și părintelui R. Popa. A răspuns în cuvinte calde părintele protopop C. Lazar, în numele preoților și pentru poporul, care s'a bucurat de misiuni.

Vremea potrivnică — viforul care a făcut stricăciuni mari în multe părți în aceeași zi — ne-a oprit în biserică și pentru conferința anunțată la școală, pe care a ținut-o conducătorul misiunilor, răspunzând întrebărilor: Biblia întâi ori Biserica? A pus la îndemâna credincioșilor armatura necesară la lupta împotriva sectarilor, cari nu recunosc decât Biblia ca izvor al viefii religioase, disprețuind Biserica.

Remarc cu recunoștință contribuția devotată și plină de dragoste jertfelnică a părintelui protopop C. Lazar, care s'a pus cu totul în slujba misiunilor, pe tot timpul duratei lor, luând parte activă cu cuvântul, și ținând, în permanență, la mărturisiri, locul celui de al doilea duhovnic, bolnav. Cu un fraged simțământ de ospitalitate a găzduit pe tot timpul pe conducătorul misiunilor, purtându-l cu trăsura proprie.

Părintele localnic Roman Popa a pregătit bine terenul în vederea misiunilor, cum arată și rezultatul acelor. A trecut dela casă la casă, unde a fost nevoie și a împărțit între credincioșii săi peste 50 broșuri din „*Indemnuri duhovnicești*” No. 1, tipărită de pâr. Dr. Gh. Ciuhandu. Și cu dragoste de frate ne-a primit în casa și la masa sa.

Asemenea și-au îndeplinit chemarea cu dragoste și multă tragere de inimă părinții misionari și duhovnic tractual. Și ceilalți frați preoți, cu prezența și contribuția lor, nu numai au dovedit înțelegere superioară față de problema misionară, ci au ridicat și prestigiul misiunilor religioase din Bonțești. Pe lângă localnici, au luat parte la misiuni credincioșii din Almaș, Cii, Honțisor, Holt, Iosași, Mădrigești, Mustești, Pleșcoța, Rădești, Secaș, Zeldiș și Saturău. Din Rădești a fost acolo și corul bisericesc, care a cântat la sf. liturghie alături de corul din Bonțești, condus cu pricepere de harnicii învățători tineri de acolo. La Bonțești am putut verifica cu mulțumire că programul misiunilor, pe

3 zile, este executabil pe de-antregul, așa cum l-am prevăzut în broșura „*Misiunile religioase pentru popor*”, No. 3 din „*Biblioteca Preotului ortodox*”. Iar afluența de popor și participarea preoților și în afară de misionari și duhovnic tractual, e opera pâr. protopop C. Lazar, care din bună vreme a făcut cald apel către toți.

Nutreac credința că organele parohiale și credincioșii noștri din Bonțești, vor păzi cu sfințenie harul revărsat asupra lor în zilele misiunilor, și întăriți în credință își vor spori dragostea de biserică și de cele sfinte, luând lupta fățiș, cu energie, dar cu dragoste de frate, față cu sectarii, a căror viață și acțiune încontestabil în timpul din urmă, a ajuns la lăncezeală
Arhim. P. Morușca.

Spiritul de conspirație...

Este unul din aspectele multiple sub care se prezintă secolul nostru agitat de tot felul de curente contradictorii. Nu există domeniu de activitate umană, în care să nu se fi încuibat agenții negației și a descompunerii.

Spiritul care vecinic neagă, mai mult ca ori când, s'a pornit cu înverșunare împotriva autorității, unității și a tradiției. Sprijiniți pe un fond ocult, ateu și francmason, acest spirit conspiră cu o neîncetată și uimitoare combativitate. Vrea altă lume, cu alte temelii și cu alte idealuri.

În felul acesta *asistăm la o conspirație sectantă — de cuprins religios, o conspirație comunistă de nuanță politică și socială, și o conspirație capitalistă cu substrat economic și financiar. Toate cu caracter cosmopolit, internațional și semit, — și toate deopotrivă de îndrăznețe, periculoase și păgâne*. Nu vorbim de ravagiile pe cari le face capitalismul străin în economia capitalului național, nici de tenacitatea cu care se organizează în comploturi și se întinde, comunismul. Dar ne oprim la mișcarea sectantă, care în fond, cu toate aparențele contrare, nu este altceva decât o lature din acțiunea universală de răsvrătire în contra Statului național și a Religiei creștine.

Pentru sectanți soarele nu răsare și nu vine dela răsărit, dela București să zicem. Pentru ei America e soarele dădător de viață, sau în cazul cel mai bun și mai apropiat... Budapesta. De acolo vine puterea lor de susținere și de propagandă. Pentru a dovedi acest lucru, aducem un caz care nu-l primul și singurul, ci se înșiră și el în cele multe și nenumărate fapte, cari arată clar și precis că, sectantismul este o conspirație cu tendințe centrifugale și cu origini de contrabandă, dușman ascuns nu

numai a Bisericii noastre, ci a Statului și a Neamului nostru românesc. Anume:

In Arad cele mai multe case de adunări sectare nu sunt proprietatea comunităților locale, ci sunt întabulate pe numele unei firme ildovești din Budapesta. Ceea ce înseamnă clar și categoric, că sectanții noștri — durere și români — sunt conștient sau inconștient în simbria oricui, numai în slujba Mântuitorului Hristos nu. Și acest lucru nu-l spunem numai noi, ci îl dovedește deschis cartea funduară din Arad, care arată în scris și pe față pe adevăratul proprietar al caselor de adunări sectare din Arad: străinul de peste hotare, jidanul.

Scriem acest lucru pentru a fi deplin edificați și pentru a ne cunoaște mai bine pe acela care nu are față de Biserica și Clerul nostru decât cuvinte de ură și ocară, — dar scriem și pentru aceia, care aruncă tot ponosul în cărucia preoților noștri, ca și când ea ar fi vinovată că o firmă streină zidește într'un anumit loc o casă, în care adună pe toți răsvărații și cerțații cu morala publică și particulară, folosindu-se de ei ca de niște docile instrumente și elemente de subminare și desagregare sufletească.

Aci rezidă și motivul pentru care biserica așteaptă și solicită ajutorul Statului, — amenințat și el, — ca prin coordonarea muncii, prin o acțiune conștientă și colaborarea comună a tuturor celor buni, să se lumineze cei mulți, în multe chipuri ispitite.

Dela negație și conspirație numai prin lumină se poate ajunge la duhul păcii și a unității. Ca adică lumina lui Hristos să lumineze tuturor...

Pr. Il. V. Felea.

Un răspuns.

În numărul din 3 Dec. a. c. al ziarului Erdélyi Hirlap din Arad, preotul romano-catolic Köhalmi Mihai, publică un articol destul de stângaci, în care se căznește să combată dovezile din discursul Sanctității Sale Patriarhului, rostit la Senat, în care discurs părintele Patriarh documentează că, dintre toate cultele din România, Biserica ortodoxă este mai slab ajutată de statul român.

Părintele Köhalmi susține două lucruri. Întâi că el, romano-catolicul, ar fi favorizat de statul român numai la aparență, căci clerul lor este mai bine pregătit și cu studii mai avansate. Noi ortodoxii, — zice părintele Köhalmi, — avem părinți (papocska) cu pregătire numai cu 4 clase liceale. În al doilea rând sf. Sa afirmă că chiar aici în Arad nu toți călugării minorității sunt luați în bugetul statului român.

La afirmația cea dintâi a călugărului Köhalmi răspundem că, da, preoții noștri nu vor fi având studii așa de multe ca cei papistași, pentru-că în vreme ce biserica ortodoxă română din Ardeal veacuri de-a rândul a fost numai tolerată în fostul stat catolic ungar și a trăit numai din însuflețire și din dania poporului nostru oropsit, zicem în această vreme, biserica romano-catolică s'a lăfăit în toate bunătățile pământești. Clericii lor au fost crescuți gratuit, începând din cl. I. liceală până își primeau diploma de preot.

Ai noștri sârmanii, au crescut și studiat în sărăcie și mizerie neagră și când ieșeau în viață aproape toți aveau și unele datorii. Nu stă însă afirmația părintelui Köhalmi cu referire la cele 4 clase, și nu-i șade bine unui preot cu pretenții că știe învăța condeiul, să spună neadevăruri pe care nu le poate verifica. Preoții noștri în majoritate sunt cu maturitate, avem apoi cu diploma de învățător și mai puțin cu 6 și 7 clase, din vremuri mai bătrâne.

Totuși între noi și voi este o mare deosebire, părinte Köhalmi. Din vremuri dedemult, decând s'a zămislit neamul românesc, la noi flacăra credinței, idealul neamului românesc a fost susținut de acești preoți cu mai puține studii, dar cu suflet mai mare ca voi. Preoții noștri oțeliți în suferințe au mers cu fruntea ridicată spre un ideal, pentru al cărui înfăptuire înălțau cele mai calde rugăciuni. Voi însă, părinte Köhalmi, legați la pământ de bunurile cele înșelătoare, nu v'a-ți putut ridica pe un pedestal cu al noștri. Un exemplu este chiar numele Sfinției tale, care ne arată că e prea proaspăt unguresc.

Afirmația a doua a părintelui Köhalmi este și mai nebazată. Noi suntem de părere că preoților ce aparțin ordinului Minorității statul român n'ar trebui să le dea nici o subvenție, căci acest ord este mai bogat ca episcopia ortodoxă a Aradului. Iar preoții acestui ord sunt toți călugări cu casă și masă gratuită și fără familie. Aducem ca exemplu numai faptul că în statul ungar, șeful ordinului preoților minorități din Arad, a avut mai mult venit decât Episcopul român din Arad.

Noi însă n'am cerut statului decât să se șteargă privilegiile ce le-au moștenit catolicii dela statul unguresc și care se perpetuiază și în România. Iată cum.

La baza subvenționării preoților ortodocși stă și azi principiul restrictiv de salarizare, codificat prin practica moștenită din sistemul de salarizare unguresc de odinioară, păgubitor pentru ortodocși și favorizator pentru toate celelalte culte din Ardeal.

De aci vine că, de exemplu, în Săculme preotul ortodox slujește Biserica ortodoxă și țara pentru subvenția lunară minimală de câte 2.500 lei, îngrijind uneori de două sau mai multe comune bisericesti, pe când preoții minoritari, uneori celibatari, primesc 4—7.000 lei, pentru serviciul pastoral din câte-o singură parohie a lor. Și mai mult: există chiar cazuri, când preoți minoritari primesc leafă de la statul român, deși

În parohiile lor nu au nict un credincios de păstorit. Cozuri de acestea semnalăm în comunele Turnu-Roșu, Bran, Polana-Sărată, Porumbacul-de-jos; apoi alte cazuri, ca la Cugir, Hosman, Mercurea, unde preoții minoritari au abia un număr disparent de suflete, spre păstorie.

Sfințirea bisericii ortodoxe române din Glogovaț

Duminecă în 7 Dec. a avut loc sfințirea frumoasei biserici ortodoxe din Glogovaț. Această comună n'a avut todeauna aspectul nemțesc pe care-l are astăzi. Sunt foarte multe indicii, cari pledează pentru caracterul ei curat românesc pe timpul dominației turcești. Mai târziu, pela începutul sec. XVIII-lea, își fac apariția aci sârbi, iar cu 2 decenii în urmă coloniștii germani. Se pare că deodată cu venirea germanilor situația elementului autohton a devenit din zi în zi mai grea, căci numai așa se explică emigrarea majorității românilor, împreună cu sârbi, în Rusia, prin anul 1751. Comuna a devenit atunci germană, căci puținii români cari au rămas, desigur cei lipsiți, ajunși servitori la gospodari șvabi, n'au mai putut conta nici ca număr și mai puțin ca situație. Pentru urmașii acestor români, azi în număr de 500 suflete, s'a sfințit Duminecă o prea frumoasă biserică. În trecut credincioșii ortodocși din Glogovaț erau afiliați când parohiei din Măndruloc, când celei din Micălaca. Abia în anul 1922, aflându-se în arhiva oficiului parohial românesc din aceasta comună un act, din care rețea că a existat aci o veche biserică ortodoxă, care în anul 1750 a fost vândută prin licitație, din lipsa mijloacelor de susținere, s'au făcut demersurile necesare pentru înființarea unei parohii independente, care, aprobată de Ministerul Cultelor, a și luat ființă în același an. Inițiativa pentru clădirea unei biserici se luase încă în anul 1921, aceasta la stăruința vrednicilor preoți Ardelean și Marșeu din Micălaca, cari administrau filia Glogovaț. Fiind necesitatea unei case de rugăciuni arzătoare și fondurile strânse insuficiente, în anul 1926 noua parohie își clădește o capelă, pe care o înlocuiește astăzi o biserică zidită în stil curat omenesc, de toată frumusețea, datorită ingeniozității tânărului inginer Rafiroiu, dela primăria orașului Arad. Zidirea bisericii a costat 766.000 Lei, la care sumă a contribuit Ministerul Cultelor în anul 1929 cu Lei 50.000. Prefectura județului în 1929 cu Lei 30.000, în anul 1930 cu 50.000, deci în total cu 80.000. Primăria comunei Glogovaț în 1928 cu Lei 30.000 iar în 1930 cu 70.000, deci în total cu Lei 100.000. Consiliul eparhial cu Lei 5000 și credincioșii parohiei cu cca 8000 Lei. Restul fondului s'a copleșit din arănda pământului de 32 jugăre catastrale, trecut în proprietatea bisericii de pe urmă reformei agrare. A fost desigur un gest care merită a fi relevat, atitudinea preoților administratori Ardelean și Marșeu,

cari conduși de dorința de-a vedea înălțându-se locaș sfânt cât mai curând, au știut să renunțe ani de arândul la beneficiul acestel sesiuni parohiale, care anual se urcă la considerabila sumă de Lei 78.000. Pentru acest gest de un nobil altruism Sf. lor merită toată recunoștința, deasemenea P. C. protopop T. Văteanu animatorul însuflețit al acțiunii pentru zidirea bisericii. Dar nu mai puțină laudă merită dl ing. Rafiroiu, care și-a făcut din această măreață operă a sa o chestiune de nobilă ambiție, pregătind devizele și planul și controlând lucrările prin 80 de ieșiri la fața locului pentru derizoria sumă de 20.000 Lei. Deasemenea relevăm cu plăcere faptul că arhitectul român Marian a clădit biserica renunțând la ori ce câștig material, fiind condus numai de dorința de-a contribui la înfăptuirea unei frumoase opere românești într-o comună cu locuitori în majoritate streini. Iată cum o mână de oameni, însufleții și conștienți de chemarea lor, sunt în stare să facă adevărate minuni, cum dintr-o sumă relativ mică se pot ridica monumente trainice, dacă e voință fermă și idealism curat. Dar pilda bisericii din Glogovaț ne spune mai mult, Părintele Marșeu, căruia desigur îi revine partea leului din meritul acestei mărețe înfăptuiri, e nu numai un om de inimă ci și o fire rezolută. Luându-și asupra sa sarcina de-a conduce personal partea materială a lucrărilor, fără a primi un singur ban pentru nenumăratele alergături. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie apreciind meritele părintelui Marșeu l-a distinș cu brâu roșu.

Actul sfințirii a fost îndeplinit de către P. S. Episcopul Grigorie, înconjurat de P. C. lor protoerei M. Păcățianu, T. Văteanu și de cucernicii preoți administratori I. Ardeleanu și Marșeu. După vorbirea preotului Marșeu, care face un succint istoric al bisericii zidite, relevând pe toți cei cari au contribuit la înfăptuirea măreței opere, P. S. Sa Ep. Grigorie, într-o magistrală predică, arată înportanța actului îndeplinit și chemarea pe care o are acest sfânt locaș de a lega trecutul cu prezentul și a face să reînvie în această comună sufletul care a animat-o la începutul filiozării sale.

După serviciul divin a urmat un banchet.

Au participat: P. S. Sa Episcopul Grigorie, d-nii Șt. Cicio-Pop, Ant. Mocioni, pâr. Văteanu, Păcățian, Dr. Popovici Gh., Marșeu, Ardelean, Ștefea S., Dr. C. Luțai primarul orașului, Cons. C. Popa. Au toastat: P. S. Sa Episcopul Grigorie, d-nii Șt. Cicio Pop, Mocioni, Marșeu, Ardelean.

Biserica din Lipova.

Prin străduințele diul Ministru Sever Bocu, orașul Lipova își va lua peste scurtă vreme în primire măreața biserică ortodoxă, care este o splendoare a Banatului și se va înșira între cele mai frumoase biserici din România.

Timp de 2 ani zi cu zi s'a schimbat aspectul bisericei. Piatră s'a așezat peste piatră, zidurile s'au ridicat maiestose, boltă nouă s'a înălțat în arcuire ușoară de cer, arcade au crescut în curbă blândă. De sub tencuiala pusă de neînțelegerea înaintașilor a reapărut în toată splendoarea ei de frumusețe vechea zugrăveală, ingerii cu fețele de fildeş ai lui Nedelcu, sfinții zugrăviți după străvechi canoane acum cinci veacuri de un zugrav al cărui nume istoria l-a uitat de mult. Și maestri tineri, cu mâini conduse de fericită inspirație, au sfărmat monotonia uniformității albe a zidurilor înșirând serii de minunate compoziții pe suprafețele largi.

Înaltă și monumentală, cu liniile svelte, urcând într-o splendidă năzuință de înălțare spre Cer, cu o grandioasă frumusețe, stă azi Biserica gr. ort. română din Lipova, asemenea unui lmn de slavă înălțat întru preamărirea lui Dumnezeu atotputernic.

Voința puternică și dârză a d. Ministru S. Bocu, care nu se locmește, cedând impr. jurărilor, care nu se abate din calea sa în fața obstacolelor, a dăruit Lipovei unul dintre cele mai frumoase și mai trainice monumente de artă din întreagă țară.

Sfințirea acestui măreț lăcaș de închinare românească, se va sfinți Duminică în 21 Dec. de P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Gr. Comșa cu un fast strălucitor. Va participa lume selectă din toate părțile României.

Sfințirea bisericii din Aciuța.

În ziua de 8 Nov. s'a sfințit biserica radical renovată din Aciuța. Actul sfințirii s'a îndeplinit de către I. P. C. Sa Dr. I. Suciu arhimandrit, asistat de protopopul tractual P. C. părinte Const. Lazar, apoi preoții: A. Florea, P. Hârduț, Micluța, Farcaș și P. Ghilea.

Răspunsurile liturgice au fost cântate de cântăreții de strună și învățătorii veniți din jur. La priceasnă a cuvântat I. P. C. Sa arhimandrit, aducând laudă poporului credincios pentru jertfele aduse la renovarea sf. lăcaș și îmbărbătându-l, ca și de aci înainte să iubească casa lui Dumnezeu, ca să fie vrednici de înaltașii lor, cari tot cu mari jertfe au zidit la timpul său acest lăcaș. După sfârșitul sf. liturgiei — fiind ziua onomastică a Marelui Voevod Mihai — s'a celebrat „Te-Deum“, la urmă tot poporul adunat a sărutat sf. Cruce și a fost stropit cu aghiasmă. Luând sfârșit serviciul divin, președintele cercului religios, A. Florea, vestește poporul că preoțimea, folosind prilejul bine-venit, s'a întrunit în *cerc religios*, și roagă poporul să asiste și să asculte sfaturile conferențiarului-preot L. Iuga despre păcatele mai obicinuite în popor.

Preotul L. Iuga citește disertația sa combatând: beția, luxul, minciuna, procesele și avorturile. Cu plăcere amintesc că afară de popor erau de față și intelectuali, cari la toate ocaziunile mai însemnateiau parte, așa: Dr. V. Tudorescu pretorul plasei Hălmagiu, Dr. T. Babuția medic din Gura Honț, Z. Neamț inv. pensionat.

Terminându-se conferința I. P. C. Sa adănc miș-

cat de zeul și munca foștilor săi elevi — azi păstori sufletești — adresează cu lacrimi de bucurie în ochi, cuvinte de încurajare preoțimei, îndemnându-o ca să-i iubească turma și să aibă și dănași dragoste între oială. După acestea poporul s'a împrăștiat, iar intelectuali am mers la școala de stat și în sala culturală ni s'a dat un prânz gustos de către turma credincioasă. S'au rostit și aici mai multe și potrivite toaste, a căror șir l-a deschis I. P. C. Sa, apoi P. C. protopopul tractual, dl. pretor V. Tudoran ș. a. Luând sfârșit masa I. P. C. Sa arhimandritul își ia adio dela toți oaspeții și pornește spre gară cu suita Sa, iar tinerețutul nerăbdător se adună de nou cu mic cu mare, ca să se veselească de bucuria praznicului, înclingându-se la horă în spațioasa sală culturală.

Sfințirea bisericii din Vârfurile.

În ziua Duminică 9 Noemvrie a. c. s'a dat sfințit destinațiunii biserica renovată din parohia Vârfurile. Lume multă se adunase încă înainte de ora 8, dornică de a vedea și asista la mărețul act, carele acum la 30 ani se repetă în aceasta parohie. Pe acel timp era paroh decedatul N. Balta, iar cu aceasta ocaziune sarcina l-a revenit tinerului preot L. Lorinț. E de notat, că fondul necesar în mare parte a fost strâns de decedatul preot, carele de câte ori l-se da ocaziune și mai vărtos cu ocaziunea alegerilor de deputați, cerea mereu ajutoare spre acest scop, ceea-ce a și primit.

Actul sfințirii este îndeplinit de I. P. C. Sa arhimandrit Dr. I. Suciu, carele este condus cu procesiune la sf. biserică și ca semn, că se apropie mirele, se dau *pușcătuiri de treasuri*.

Începând actul sfințirii, celebrează următorii preoți: P. C. protopop Const. Lazar, A. Florea, P. Hârduț, L. Lungu, P. Ghilea, Const. Fărcașiu, P. Vușdea, Micluța și diaconul ceremonial din Hălmagiu E. Joldea. La priceasnă I. P. C. Sa rostește predica despre îngrijirea sufletului și aduce laudă și mulțumită poporului și tuturor acelor, cari au contribuit cu obolul lor la renovarea și împodobirea casei lui Dumnezeu, numindu-o „Ierusalimul vostru“. Predica și îndeeșel sfaturile părintești roștite de I. P. C. Sa în nivel patetic și cu graiul său de păstor blând, au captivat multe inimi, încât parcă citeal pe fețele oamenilor, că se nu se mai sfârșească izvorul sfaturilor și îndemnurilor blândului păstor. În legătură cu sfințirea sf. biserici s'a ținut și *cerc religios*. Fratele A. Florea — neobositul președinte al cercului Iosășel — ține conferință despre „creșterea morală și religioasă a copiilor“. A ilustrat mai ales cu exemple din domeniul istoriei, că toate popoarele, cari au abandonat religia și morala, au perit, iar cari n'au perit se sbat în agonia morții.

Terminându-se lucrurile oficiale am eșit cu toții în fața sf. biserici, ca să ne fotografiem. Colegul tiner Lorinț, dăruit de Dumnezeu cu un fecior, dorește să-l boteze. I. P. C. Sa, deși obosit, se simte fericit, că după ce mireasa lui Hristos era deja împodobită și sfințită poate primi la sânul ei de mamă dulce chiar pe fiul slugii sale și parcă înviorat de acest fericit moment „a luat copilul în brațe“ și a felicitat pe tatăl său.

După masă sosind timpul de plecare I. P. C. Sa împreună cu suita Sa își ia adio dela toți și pornește spre gară, fiind petrecut de elevii și pretenii Săi, iar publicul rămas se înclinge la horă de bucuria zilei. Acum de fuchelere „să dăm celui cu cinste, cinste“!

1. Cînte se cuvine în primul loc bunului popor din Vârfurile, care a jertfit din sărăcia lui în aceste timpuri grele, pentru renovarea sf. biserici.

2. Cînte se cuvine instituiilor lor și în special acestor factori — indiferent de colorit politic — cari au mijlocit ajutoare bănești pentru renovarea sf. biserici.

3. Cînte se cuvine tînerului coleg I. Lorint, carele a ajutat comuna bisericească cu puterile sale intelectuale, *înfințînd cor bărbătesc*, care ne-a delectat cu ocaziunea sfințirii.

4. Cînte se cuvine înv. Toma Crainic din loc. apoi secretarului T. Mihuța, înv. Balta, cari n'au cruțat osteneală pentru primirea și găzduirea oaspeților veniți cu ocaziunea sfințirii, nu altcum și doamnelor, cari au conlucrat și ostenit la reușita serbării.

L. Inga
preot.

Excursiunea din Bucovina.

— Note și impresii. —

La ora 2 1/2 excursiunii se îndreaptă spre Rădăuți. Este o localitate istorică, ale cărei începuturi se întind până la descălecarea și întemeierea Moldovei. Străveche reședință domnească. După părerea celebrului istoric bisericesc Eusebie Popovici, Alexandru cel Bun a înființat episcopia de Rădăuți și Roman între anii 1408—1413. Aceste episcopi se mai numesc și mitropolii în sens impropriu. Este probabil să fi fost ambele mitropolii la început, rămânând în urmă sedii episcopale, supuse jurisdicțiunii mitropolitului Moldovei din capitala Țării: Suceava, mai apoi Iași. Rădăuți este tînit de streinii Memorabilă este biserica domnească, devenită monument istoric. Este un edificiu grandios de piatră cenușie, durat de viteazul voevod Ștefan cel Mare, probabil în locul bisericii de lemn. Îți face impresia unei cetăți medievale, sprîjinită pe contraforturi puternice. Acoperișul este foarte lat, amintește streșina caselor țărănești. S'a ridicat la anul 1559, cu proporții monumentale. În interiorul bisericii se află mormântul lui Bogdan Voevod, întemeietorul Moldovei († 1364.) Se pot vedea, mormântul lui Iașco Voevod, Roman Voevod, tatăl lui Alexandru cel Bun, al lui Ștefan Voevod, biruitoarea Ungurilor și Bogdan Voevod, fratele lui Alexandru cel Bun. Tot în biserica domnească din Rădăuți se află mormântul Doamnei Chiajna Anastasia († 1420), fiica lui Iașco Voevod. Asemenea aici își doarme somnul cel de veci Doamna Stanca († 1518) mama lui Ștefăniță Vodă. Am văzut apoi și mormântul mitropolitului Ioaniche (1472 † 1504!).

Tînda bisericii este adăusă ulterior de Alexandru Lăpușneanu, urmașul lui Petru Rareș la domnia Moldovei. Pictura este arhaică, menținută în condițiuni foarte bune, cu excepția unor modificări ulterioare. Rădăuți este străvechea reședință a întemeietorului Moldovei: Bogdan Voevod, care a supus și pe legendarul descălecător Dragoș-Vodă și fiul său Sas voevod. Astfel teritoriul „Terra Moldaviae”, pomenită în hri-

soavele ungurești, la numirea și de Bogdanla, moșia lui Bogdan Voevod.

Dacă marii voievozi s'ar trezi pentru o clipă din somnul morții și ar vedea moșia străbună inundată de liftele streine, probabil, că ar prinde bicul, ca odinioară Mînt. Hristos, în templul tînit de zarafii semiți. Stăpîniți de cele mai ploase amintiri, plecăm spre: Suceava. În drum atingem satul Dornești (Hadik-falva). Este o localitate de coloniști Unguri, aduși de către stăpînirea austriacă, cu scopuri contrare intereselor românești. Observăm aici dărzenia, rezistența elementului românesc, în procesul etnic de asimilare. Asupra ungurilor se resimte influința românească, în port, în gospodăria, etc. Ungurul și Neamțul moldovean, ca și cel ardelean, când se 'ntîlnesc, vorbesc românește. Trecem apoi prin satul Grănicești, unde o monumentală cruce moldovenească ne atrage luarea aminte. Atingem apoi satul Romanesti și, prin valea Sucevei, ajungem la Suceava. Umbra marelui Ștefan, par'că da tîrcoale în jurul cetății, îngrijat de viitorul neamului său. Ne apropiăm de falnica cetate, întăia și strălucita capitală a Moldovei, fredonând lin și maelos versurile:

„Din Suceava când ei sare
Pune pieptul la hotare,
Ca un zid de apărare!”

(Urmează).

Epistola Apostolului Pavel.

Ziarele germane anunță o descoperire senzațională. Profesorul Schmidt dela universitate din Berlin, după cercetări îndelungate, a reușit să găsească textul original, în grecește, a „Epistolei Apostolului Pavel”, considerată de către primii creștini ca făcînd parte integrantă — Evanghelia V-a — din Noul Testament.

În secolul al V-lea această evanghelie a dispărut fără urme, deși primii scriitori creștini vorbesc adesea despre ea, textul n'a putut fi găsit până acum. Se știe, între altele, că Sfîntul Augustin, în secolul al patrulea, a avut o Evanghelie compusă din cinci cărți, dintre cari făcea parte „Epistola Apostolului Pavel”.

În anul 1897 cercetînd manuscrisele vechi ale universității din Heidelberg, profesorul Schmidt a găsit fragmente din Epistola lui Pavel, în limba Coptilor. Din acest fapt, profesorul Schmidt a tras concluzia că textul grecesc al Epistolei trebuie să se fi păstrat undeva în Egipt, printre ruinele bisericilor primilor creștini, dat fiind că ruinele bisericilor Coptilor s'au păstrat până acum.

Mai bine de 30 de ani Schmidt a continuat cercetările sale și a descoperit, în sfîrșit, în mormîntul, probabil al unei fețe bisericești înmormîntate într-o biserică a Coptilor, textul întreg al Epistolei, scrisă pe 30 de foi de papirus, împreună cu traducerea în limba Coptilor a „Cîntărel Cîntărilor” și a „Plîngerilor lui Ieremia”.

Acum, când s'a găsit textul complet al Epistolei, se revine vechea cearță, dacă ea trebuie să fie adăugată la Noul Testament. Cearța asta a început în secolul al doilea când Tertulian, în anul 180, s'a

ridicat în contra „Epistoliei”, afirmând că nu este o carte inspirată de Dumnezeu, ci pur și simplu produsul fanteziei unui poet incult din Asia Mică.

Cu toate acestea armenii, creștinii din Siria și chiar biserica română din primele timpuri, au recunoscut „Epistola” drept partea a cincea a Evangheliei.

Profesorul Schmidt e pe cale de a termina traducerea textului, care va fi publicat odată cu facsimilele textului original.

„Dimineața”

INFORMAȚIUNI.

Distins cu brâu roșu. Cu ocazia târnosirei bisericii românești din Glogovaț, P. S. Sa Episcopul nostru Dr. Grigorie Gh. Comșa, apreciind vrednicia părintelui Ioan Marșeu din Micălaca, i-a acordat facultatea de-a purta brâu roșu. Sincere felicitări.

În America se simte o mare lipsă de bani, cu toate că lumea de acolo e mai bogată ca cea din țara noastră. Cad băncile americane, parcă suflă dracul peste ele. Dacă și în America e rău, tot așa în Franța, Germania, Italia, etc. atunci cetățenii noștri să nu se plângă de criză. Să albe răbdare, că bun e Dumnezeu.

Un negustor evreu din Ardeal, cuprins de sărăcie, s'a hotărât să nu mai sărbătorească două zile pe săptămână: Sâmbătă, respectând legea lui Moise și Duminică, respectând legea țării. Fiindcă Moisi nu-i aplică nici o amendă, așa cum ar fi avut în ceasul când ținea deschisă prăvălia Duminică, n'a mai închis ușile Sâmbăta. Au sărit însă ceilalți Evrei, să aplice legea lui Moise, cu ciomegile, dar au fost alungați de poliție. Nu se știe ce va pătimi spinarea evreului călcător de lege.

19 Copii. O țărăncă din Italia a născut zilele trecute al 19-lea copil, care e deplin sănătos și pe care are de gând să-l crească, așa cum a crescut și pe ceilalți 18. Gazetele italiene aduc știrea, că nașul noului născut va fi însuși regele Italiei.

Femele și Biserica. — Societatea „*Alianța pentru vestirea Evangheliei*” a organizat în toate Vinerile seara la ctitoria Kallinderu din București slujbe religioase speciale pentru femei. Prin predicile și talmăcirile științifice a evangheliei se pregătește sufletul femeii pentru a-și putea împlini, pe lângă celelalte îndatoriri, și aceea de a vesti cuvântul Domnului.

Astfel de slujbe și predici n'ar fi rău dacă s'ar face și în orașele și satele noastre, unde femeile au învățat carte.

În Rusia bolșevică. Stăpânii de azi ai Rusiei sunt săngeroși, fără milă. Ca să scape de cei la care țină norodul, îl ridică cu sula de acasă, îl duce într'un spital și-l așează pe masa de operație, unde un doctor de al lor, îl taie (operează) pe om, fără să fie bolnav. Dar îl operează în așa fel că nu se mai scoală. Apoi

fi înmormântează cu mare pompă. În felul acesta bolșevicii scapă de un om neplăcut, iar norodul e mințit că omul lui a murit de boală și plânge după el.

Sfârșitul lumii, în Rusia. Fiindcă stăpânirea bolșevică a oprit orice fel de rugăciune și credință în Dumnezeu, apoi rușii nu se pot mângâia cu opreala aceasta. De aceea cei mai mulți din locuitorii se roagă pe ascuns lui Dumnezeu. Și în astfel de vremuri turburi să nascocesc multe secte religioase ascunse. Așa s'a dat acum de una numită „Fedorovski”, a cărei mbrill anunță că lumea e pe sfârșite și că țărani ruși fac o prostie că mai cultivă pământul. Căci în curând vom auzi trâmbițele judecării de apoi. Mai prorocesc că pământul întreg să va prefăce în cenușă.

Propovădutorii acestei secte cutreeră satele din Ucraina mai ales, spunând cele de mai sus și că cerul e nemulțumit față de necredincioșii de azi.

Așa să întâmplă când credința, religia e oprită de vre-o stăpânire. Oamenii caută mângâere sufletească în orice gând și propovădă greșită ce le lasă în cale. Blești de ruși.

Ad. Nr. 7367/1930.

Aviz oficios!

Avizăm onorata preoțime, că la ridicarea în persoană a retribuțiilor asemnate dela stat, să aducă cu sine certificat dela percepție despre achitarea impozitelor în curs,—la din contră nu li-se vor plăti retribuțiile.

Cel ce ridică retribuțiile pe calea P. O. D. Protopopi, vor avea să dovedească același lucru P. O. D. Protopop.

Pe viitor numai acei preoți vor fi luați în statul de plată, cari își vor trimite chitanțele provăzute cu clauzula percepției despre achitarea impozitelor P. O. D. Protopopi cel mai târziu până la mijlocul trimestrului (15 Februarie, 15 Maiu, 15 August, 15 Noemvrie).

Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.

Nr. 6844/1930.

Ordin circular.

Tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale din cuprinsul Eparhiei ort. rom. a Aradului.

Pentru lămurirea și înlăturarea nedumeririlor organelor noastre bisericesti în chestiunea scutirii de impozit echivalent al averilor imobile și mobile bisericesti, cari pot fi producătoare și neproducătoare de venit; decidem a se menține dispozițiile și lămuririle date cu circularele noastre Nr. 308/1929 și 1489/1930, publicate în organul eparhial „Biserica și Școala” Nr. 14 din 1929 și 13 din 1930.

Ca lămurire specială la circulara nr. 308/1929 adăugăm, că sub „*terenuri și alte averi neproducătoare de venit*” se înțeleg — în plus de cele indicate în circulară, curtea școalei, a casei parohiale și culturale, apoi sesiile parohiale date în folosința preoților, ca un accesoriu al profesiei lor, precum și mobilierul sf. biserici, a caselor parohiale și culturale, cari de fapt nu produc nici un venit. Nu sunt scutite averile imobile bisericesti, cum sunt pământurile în folosința exclusivă a sf. biserici și cari îl produc venit, precum nici averile mobile producătoare de venit: baail în numerar, depuși, împrumutați pe obligație, ori poliță, ba chiar și cei neincasați. Asemenea nici fundațiunile de parastase, a căror scutire nu e prevăzută în legea timbrului.

Iar ce privește textul din circulara Nr. 1489/1930 „și cari terenuri nu pot avea decât o întindere redusă”, după opinia jurișconsultului nostru eparhial, se înțelege: sesia folosită de preot, până la estinderea de 32 jug. cat.

Deci terenul ce trece peste 32 jug. cat. este impozabil. Intrucât inventarele com. bis. cuprind toate imobilele și mobilele producătoare și neproducătoare de venit, evaluate în anii precedenți cu prețuri foarte urcate, cari inventare servesc ca bază la impunerea din partea organelor statului; invităm organele protopresbiterale și parohiale să procedă cu ocazia pertractării socoșilor bis. din anul curent la o nouă evaluare scăzută a tuturor averilor imobile cuprinse în inventar, conform valorilor actuale.

În consecință, la impuneri cu echivalent; organele bisericesti se vor provoca la circularele menționate mai sus și la lămuririle date în ele.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 24 Noembrie 1930.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad.

Parohii vacante.

Conform rezoluțiunii Veneratului Consiliu eparhial ort. român din Arad nr. 6885/1930., pentru îndeplinirea parohiei vacante Călăcea, protopopatul Vinga, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele parohiei sunt:

- 1). Sesia parohială.
- 2). Casa parohială.
- 3). Birul parohial.
- 4). Stolele legale.
- 5). Întregirea dotației preoțești dela Stat, pe care parohia nu o garantează.

Alesul va predica regulat în sf. biserică și va catehiza elevii școalei primare din loc, fără nici o remunerație din partea parohiei și va achita toate dărrile după beneficiul său.

Parohia este de clasa I. (primă).

Reflecții din alte dieceze numai cu învoirea P. Sf. Sale Părintelui Episcop pot concura.

Recursele ajustate cu documentele necesare și adresate Consiliului parohial ort. rom. din Călăcea, se vor înainta în termenul concursului Oficiului protopopesc ort. rom. din Vinga, iar reflecții se vor prezenta, observând dispozițiile §-ului 33. din Regulamentul pentru Parohi, în sf. biserică din Călăcea, pentru a arăta dexteritatea în cele rituale și oratorii.

Călăcea, la 8 Noembrie 1930

Consiliul parohial ort. rom.

În înțelegre cu: Sava Tr. Seculin protopop ort. rom.

— □ —

1—3

BIBLIOGRAFIE.

A apărut!

O poveste cu trei hoți, de predicatorul catedral Olvian Sorocean.

Cu toate că e scrisă pentru popor, totuși, pentru felul în care este scrisă, ea merită să fie citită, neapărat, de fiecare intelectual.

Cumpărați-o imediat și o citiți, ca să vă convingeți!

Prețul numai 15 Lei.

Licitațiune minuendă.

Pe baza devizului aprobat de Veneratul Consiliu Eparhial cu No. 6340/1930 pentru acoperirea din nou a turnului sf. biserici ort. rom. din Căprioara, se publică licitațiune minuendă pe ziua de 28 Decembrie 1930 la orele 2 d. a. în localul școalei confesionale pe lângă următoarele condițiuni:

1. Prețul de strigare Lei 38.400.—
2. Antreprenorii nu vor avea dreptul a pretinde nici un fel de spese pentru participarea lor la licitație.
3. Antreprenorii înainte de licitație vor depune 10% din prețul de strigare, ca vadiu.
4. Licitantul, care va oferi mai mult, va suporta speșele devizului.
5. Devizul se poate vedea zilnic la oficiul parohial din Căprioara.
6. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea celui anteprenor, în carele va avea mai bună încredere, fără privire la rezultatul licitației.

Căprioara, la 24 Noembrie 1930.

2—3

Consiliul parohial ort. rom. din Căprioara.

Croitorie pentru reverenzi.

În Arad, pe strada Eminescu, peste drum dela Episcopie se găsește croitoria lui

Antoniou Cardoso,

în care se pregătesc cele mai moderne costume bărbătești și preoțești, reverenzi, paltoane, Kăisere și reverenzi bucureștene. Tot aici se repară și transformă suprareverenzi în reverenzi, toate cu prețuri reduse.

Redactor responsabil: SIMION STANA.